

Република Србија
УСТАВНИ СУД
Број: IУз-128/2016
19.04. 2017. године
Београд

Уставни суд, Мало веће, у саставу: судија др Милан Марковић, председник Већа и судије Мирослав Николић и др Милан Шкулић, чланови Већа, на основу члана 167. став 1. тачка 1. Устава Републике Србије, на седници Већа одржаној 23. марта 2017. године, донео је

З А К Љ У Ч А К

Одбацује се иницијатива за покретање поступка за оцену уставности и сагласности са потврђеним међународним уговорима одредаба члана 2. и члана 3. ст. 2. и 3. Закона о правима цивилних инвалида рата („Службени гласник РС“, број 52/96).

О б р а з л о ж е њ е

Уставном суду поднета је иницијатива за покретање поступка за оцену уставности и сагласности са потврђеним међународним уговорима одредаба члана 2. и члана 3. ст. 2. и 3. Закона о правима цивилних инвалида рата („Службени гласник РС“, број 52/96).

У иницијативи се наводи да због дефиниције у оспореном члану 2, ко може бити корисник права по Закону, из круга корисника искључен је највећи број лица која су повређена, изгубила су живот или су присилно нестала у протеклим оружаним сукобима или у вези са њима. Иницијатор наводи да се својство цивилног инвалида рата признаје само лицима код којих је наступило телесно оштећење од најмање 50% од ране, повреде или озледе која је оставила видне трагове, чиме се ускраћују права жртвама које болују од различитих психичких и психосоматских болести насталих као последица ратних дејстава, као и лицима са мањим процентом телесног оштећења. По мишљењу иницијатора, прављење разлике између лица са психичким и физичким оштећењима, као и лица са већим или мањим степеном оштећења организма и оних без видних трагова оштећења организма, представља дискриминацију и кршење члана 21. став 3. Устава, којим је забрањена свака дискриминација, по било ком основу, а нарочито по основу психичког или физичког инвалидитета, као и члана 4. Конвенције о правима особа са инвалидитетом („Службени гласник РС – Међународни уговори“, број 42/09), члана 26. Међународног пакта о грађанским и политичким правима („Службени лист СФРЈ“, број 7/71), члана 14. Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода („Службени лист СЦГ – Међународни уговори“, бр. 9/03, 5/05, 7/05 и

„Службени гласник РС – Међународни уговори“ бр. 12/10 и 10/15) и члана 1 Протокола 12 уз Европску конвенцију.

У иницијативи се даље наводи да су постављањем доње границе инвалидитета на 50%, лица која су као цивили претрпела повреде дискриминисана у односу на припаднике војних снага, за које је Законом о основним правима бораца, војних инвалида и породица палих бораца („Службени лист СРЈ”, бр. 24/98, 29/98 - исправка, 25/00 - СУС, „Службени гласник РС“, бр. 101/05 - др. закон и 111/09 - др. закон) прописано да је ратни војни инвалид југословенски држављанин који је вршећи војне дужности задобио рану, повреду озледу или болест, па је због тога наступило оштећење његовог организма најмање за 20%, или код кога је постојала болест због које је наступило оштећење његовог организма најмање за 20%. По мишљењу иницијатора, поред њеног дискриминаторног карактера, наведена одредба је у супротности и са чланом 69. Устава, којим се гарантује право на социјалну заштиту, „чије се пружање заснива на начелима социјалне правде, хуманизма и поштовања људског достојанства“.

Поводом оспоравања одредбе члана 2. Закона, истиче се и да се својство цивилног инвалида рата може признати само оним лицима која су страдала од стране непријатеља или непријатељских диверзантских односно терористичких акција, чиме се дискриминишу пре свега припадници националних мањина који су страдали од припадника српских снага током ратова деведесетих година прошлог века. По наводима иницијатора, такво прављење разлике међу држављанима Србије на основу националне припадности представља дискриминацију и кршење члана 21. став 3. Устава, као и члана 4. Оквирне конвенције за заштиту националних мањина („Службени лист СРЈ – Међународни уговори“, број 6/98), којим се стране уговорнице обавезују да ће припадницима националних мањина гарантовати равноправност пред законом и једнаку законску заштиту и забрањује се свака дискриминација на основу припадности националној мањини.

Иницијатор сматра да дискриминацију представља и део одредбе члана 2. који се односи на период настанка телесног оштећења и везује се „за време рата, извођење ратних операција“, чиме су по њему све жртве које су насилје претрпеле током деведесетих година прошлог века, изван периода од 24. марта до 26. јуна 1999. године, онемогућене да остваре права по том закону, те су стављене у неравноправан положај у односу на жртве којима су повреде нанете у току формално проглашеног ратног стања, за шта не постоји објективно ни разумно оправдање, нити је та разлика усмерена ка легитимном циљу. Истиче да Закон не дефинише појмове „рата“ и „ратних операција“ и да је тумачење да се они везују за формално проглашено ратно стање погрешно и супротно нормама међународног обичајног и уговорног права и позива се на заједнички члан 2. Женевских конвенција из 1949. године.

Потом се у иницијативи наводи да, иако члан 2. Закона не прописује услове територијалности и држављанства за остваривање предвиђених права, у пракси се признају само оне повреде које су се десиле на територији Републике Србије, а својство цивилног инвалида рата признаје се и лицима која у време оштећења организма нису била држављани РС и СРЈ, ако су у време подношења захтева за остваривање тог својства имала држављанство РС и СРЈ. Таква тумачења, по мишљењу иницијатора, представљају кршење чл. 23. и 24. Конвенције о статусу избеглица („Службени лист ФНРЈ –

Међународни уговори“, број 7/60), као и ограничења која за последицу имају дискриминаторски третман на основу статуса.

У погледу члана 3. Закона, у иницијативи се наводи да се ставом 2. тог члана одређује само члан породице лица које је погинуло или умрло под околностима из члана 2. тог закона, што за последицу има да чланови породица лица која се и даље воде као нестала немају никаква права на основу Закона. По мишљењу иницијатора, то је у супротности са одредбама члана 24. ст. 1, 4. 5 и 6. Конвенције о заштити свих лица од присилних нестанака („Службени гласник РС – Међународни уговори“ број 1/11), потом са општом забраном дискриминације из члана 21. Устава и члана 14. Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода и члана 1. Протокола 12 уз ту конвенцију, са чланом 69. Устава, као и са чланом 7. Међународног пакта о грађанским и политичким правима и чланом 3. Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода.

На крају, иницијатор наводи да је одредбама члана 3. ст 2. и 3. Закона, искључивањем из круга корисника права најближих сродника ако нису живели у истом домаћинству са жртвом пре њене смрти, као и искључивањем браће и сестара из тог круга, породица сведена на економску заједницу, а занемарује се лична и емотивна димензија породичних односа, чиме се сродницима цивилних жртава крши право на приватан и породични живот зајемчено Уставом и потврђеним међународним уговорима. С тим у вези позива се на одредбе члана 66. Устава, члана 2. Породичног закона и члана 8. Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода и наводи да се услови у погледу круга лица која могу остварити права из Закона не могу подвести ни под један разлог за мешање јавне власти у вршење права на приватан и породични живот па су са становишта Конвенције недозвољени, а ефекат одредбе је дискриминација лица која су њом искључена на основу личног односно породичног статуса, што представља повреду члана 14. Конвенције у вези са чланом 8.

У спроведеном претходном поступку Уставни суд је иницијативу доставио на мишљење Народној скупштини, па како мишљење није добијено ни у остављеном року ни након његовог истека, поступак у овом уставносудском предмету је настављен, сагласно одредби члана 34. став 3. Закона о Уставном суду.

Уставни суд је најпре констатовао да се Законом о правима цивилних инвалида рата („Службени гласник РС“ број 52/96), који је ступио на снагу 25. децембра 1996. године, а примењује се од 1. јануара 1997. године, осим одредаба које се односе на право на месечно новчано примање, које се примењују од 1. априла 1997. године, уређују: појам цивилног инвалида рата; појам члана породице цивилног инвалида рата и члана породице цивилне жртве рата и круг лица која се сматрају члановима њихове породице; права цивилних инвалида рата, чланова породица цивилних инвалида рата и чланова породица цивилних жртава рата и услови и поступак за њихово остваривање.

Оспореним одредбама Закона прописано је: да је цивилни инвалид рата лице код кога наступи телесно оштећење од најмање 50% услед ране, повреде или озледе које су оставиле видне трагове, задобијене злостављањем или лишењем слобода од стране непријатеља за време рата, извођења ратних операција, од заосталог ратног материјала или непријатељских диверзантских, односно терористичких акција (члан 2); да се чланом породице цивилне жртве рата сматра члан породице лица које је погинуло или умрло под околностима из

члана 2. овог закона, уколико је са њим, пре његове смрти, живео у заједничком домаћинству (члан 3. став 2); да се члановима породице у смислу ст. 1. и 2. овог члана сматрају брачни друг, деца (рођена у браку или ван брака, усвојена и пасторчад) и родитељи (члан 3. став 3).

Испитујући претпоставке за поступање по поднетој иницијативи, а крећући се у оквиру навода и разлога подносиоца иницијативе, Уставни суд је пошао од одредаба члана 69. став 4. и члана 97. тачка 10. Устава, којима је утврђено да се инвалидима, ратним ветеранима и жртвама рата пружа посебна заштита, у складу са законом и да Република Србија уређује и обезбеђује систем у области социјалне заштите, борачке и инвалидске заштите. Из наведених одредаба произлази да се положај свих наведених категорија лица у целости уређује законом. Сагласно наведеном уставном овлашћењу, законодавац је донео Закон о правима цивилних инвалида рата, као посебне категорије инвалида која остварује права у складу са тим законом.

Разматрајући наводе иницијатора у погледу оспоравања одредбе члана 2. Закона, да прављење разлике између лица са већим или мањим степеном оштећења организма и оним без видних трагова оштећења организма, представља дискриминацију и кршење члана 21. став 3. Устава, којим се забрањује свака дискриминација по било ком основу, као и кршење одредаба потврђених међународних уговора које се односе на забрану дискриминације, Уставни суд налази да је законодавац приликом утврђивања ко се сматра цивилним инвалидом рата поступао у оквиру Уставом датих овлашћења да законом уреди положај инвалида и жртва рата и одреди, пре свега, домашај тог закона. Уставни суд је становишта да је у домену законодавне политике да се, у складу са финансијским могућностима, утврди у којим случајевима, под којим условима и у ком обиму ће се обезбедити одређена права по основу инвалидности. Стога Суд није надлежан да цени целисходност законског решења у погледу утврђеног процента телесног оштећења и узрока који је довео до тог оштећења, као услова за стицање статуса цивилног инвалида рата, као ни номотехничко решење наведене одредбе, а сагласно одредбама члана 167. Устава. Из истих разлога Суд није надлежан да цени целисходност ни осталих законских решења која чине дефиницију цивилног инвалида рата из оспореног члана 2. Закона, а односе се на то од кога су задобијене ране и повреде и у ком периоду, за која подносилац иницијативе сматра да су непотпуна, да не обухватају све ситуације и да су самим тим дискриминаторна. Поред тога, поводом указивања иницијатора на напред наведене непотпуности дефиниције цивилног инвалида рата, као и на то да њом нису обухваћена лица са психичким и психосоматским болестима, Уставни суд истиче да је, сагласно члану 167. став 1. тачка 1. Устава, надлежан да одлучује о сагласности закона и других општих аката са Уставом, општеприхваћеним правилима међународног права и потврђеним међународним уговорима, што значи да је Суд надлежан да врши оцену уставности и сагласности са потврђеним међународним уговорима само прописаних законских решења, а не онога што, по мишљењу иницијатора, недостаје у некој одредби закона.

У односу на наводе иницијатора да су постављањем доње границе инвалидитета на 50%, лица која су као цивили претрпела повреде дискриминисана у односу на припаднике војних снага, Уставни суд указује да, према досадашњем ставу Суда, Устав не познаје принцип једнакости као општи, апстрактни појам који се у свакој правној ситуацији подједнако односи и на различите правне субјекте, већ гарантује једнакост при истом чињеничном и

правном стању, у оквиру исте категорије правних субјеката. Како из законских дефиниција појмова цивилног инвалида рата и ратног војног инвалида јасно произлази да су то две потпуно различите категорије правних субјеката, то се не може сматрати да је прописивањем различитог процента оштећења као услова за стицање тог својства учињена дискриминација једних у односу на друге и тиме повређен уставни принцип забране дискриминације.

По налажењу Суда неосновани су и наводи иницијатора да су оспореном одредбом члана 2. Закона дискриминисани припадници националних мањина. Оспореном одредбом својство цивилног инвалида рата ни на који начин није условљено националном припадношћу и то својство под једнаким, Законом прописаним условима, стичу сви они који испуњавају те услове. Сагласно томе, не стоје ни наводи да оспорена одредба није у сагласности са одредбом члана 4. Оквирне конвенције за заштиту националних мањина којом се стране уговорнице обавезују да ће припадницима националних мањина гарантовати равноправност пред законом и једнаку законску заштиту и забрањује се свака дискриминација на основу припадности националној мањини.

У односу на остале наводе иницијативе којима се оспорава сагласност члана 2. Закона са одредбом члана 21. став 3. Устава, Уставни суд констатује да се односе на примену у пракси оспорене одредбе, те да иницијатор заправо оспорава „уставност тумачења“, за шта Уставни суд није надлежан, сагласно одредбама члана 167. Устава. Из истих разлога Суд није разматрао ни наводе иницијатора да „тумачења члана 2. Закона представљају кршење Конвенције о статусу избеглица“.

У делу у коме се иницијативом оспорава сагласност одредбе члана 2. Закона са одредбом члана 69. став 1. Устава, према којој грађани и породице којима је неопходна друштвена помоћ ради савладавања социјалних и животних тешкоћа и стварања услова за задовољавање основних животних потреба имају право на социјалну заштиту, чије се пружање заснива на начелима социјалне правде, хуманизма и поштовања људског достојанства, Уставни суд констатује да иницијатива не садржи уставноправне разлоге оспоравања, већ се само наводи да оспорена одредба није у сагласности ни са том одредбом.

У делу иницијативе у коме се уставност и сагласност са потврђеним међународним уговорима члана 3. став 2. Закона оспорава због тога што одредбом нису обухваћена и нестала лица већ само погинула и умрла, Уставни суд поново истиче да је, сагласно члану 167. став 1. тачка 1. Устава, надлежан да одлучује о сагласности закона и других општих аката са Уставом, општеприхваћеним правилима међународног права и потврђеним међународним уговорима, што значи да је Суд надлежан да врши оцену само прописаних законских решења, а не онога што, по мишљењу иницијатора, недостаје у некој одредби закона. Поред тога, Суд констатује да садржина оспорене одредбе члана 3. став 2, није ни у каквој вези са одредбама члана 7. Међународног пакта о грађанским и политичким правима и члана 3. Европске конвенције, којима се утврђује забрана мучења, а у односу на које је иницијатор оспорава.

У односу на наводе и разлоге иницијатора да се одредбама члана 3. ст. 2. и 3. Закона, због услова суживота у заједничком домаћинству за стицање статуса члана породице и изостављања браће и сестара из круга чланова породице, крши право сродника цивилних жртава на приватни и породични живот зајемчено Уставом, те да то представља и повреду члана 14. у

вези са чланом 8. Европске конвенције, Уставни суд налази да се разлози оспоравања не могу довести у везу са садржином оспорених одредаба. Наиме, оспореним одредбама се, у складу са уставним овлашћењем законодавца, одређује круг лица која се сматрају члановима породице цивилног инвалида рата и цивилне жртве рата и која под условима утврђеним законом могу остварити права утврђена тим законом, што није ни у каквој вези са мешањем јавне власти у вршење права на поштовање приватног и породичног живота.

Имајући у виду све наведено, Уставни суд је, на основу члана 36. став 1. тачка 7) Закона о Уставном суду („Службени гласник РС”, бр. 109/07, 99/11 и 18/13-Одлука УС, 40/15-др. закон и 103/15), поднету иницијативу одбацио због непостојања процесних претпоставки за вођење поступка и одлучивање у овом уставносудском предмету.

Сагласно свему изложеном, Уставни суд је, на основу одредаба члана 42в став 1. тачка 2) и члана 47. став 2. Закона о Уставном суду, донео Закључак као у изреци.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА
СУДИЈА
др Милан Марковић, с.р.

За тачност отправка:

РЕГ: БЛИКА СРБИЈА
УСТАВНИ СУД
БУЛЕВАР КРАЉА АЛЕКСАНДРА 15
11120 БЕОГРАД

Поштарина плаћена код Поште
11101 Београд 1

RS900184269RS

.....
(назив и седиште пошиљаоца)

Број.....

Предмет пошиљке .....
1УЗ-128/2016 ЗАКЉУЧАК

.....

.....

19 APR 2017

ЛИЧНА ДОСТАВА

Прималац:
ФОНД ЗА ХУМАНИТАРНО ПРАВО

.....
ДЕЧАНСКА 12
БЕОГРАД

.....
11103 БЕОГРАД 4

.....
ПАК: 106905

56

